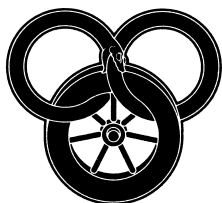

Proloog

Wat de storm betekent

Renald Fanwar zat op zijn veranda in de stevige zwarteiken stoel die zijn kleinzoon twee jaar geleden voor hem had gemaakt. Hij staaarde naar het noorden.

Naar de zwart-met-zilveren wolken.

Hij had nog nooit zoiets gezien. Ze lagen als een deken langs de hele noordelijke horizon, hoog aan de hemel. Ze waren niet grijs, maar zwart en zilver van kleur. Rommelende donderkoppen, zo donker als een middernachtelijke knollenkelder. Met flitsende zilveren lichten ertussen: geruisloze bliksemflitsen.

De lucht was zwaar. Zwaar van de geur van stof en aarde, van dorre bladeren en van regen die weigerde te vallen. Het was lente geworden, en toch groeiden zijn gewassen niet. Nog geen sprietje had het gewaagd uit de aarde omhoog te komen.

Hij stond langzaam op, waarbij de houten stoel krakend en zachtjes wiegend achterbleef, en liep naar de rand van de veranda. Hij kauwde op zijn pijp, hoewel het vuur erin al uit was. Hij nam niet de moeite hem opnieuw aan te steken.

Die wolken waren biologerend. Ze waren ontzettend zwart. Als de rook van een bosbrand, alleen steeg dat soort rook nooit zo hoog in de lucht op. En wat moest hij van die zilveren wolken denken? Ze bolden op tussen de zwarte, als plekken waar gepolijst staal door metaal met een laag roet glansde.

Hij wreef over zijn kin en keek naar zijn tuin. Een laag, wit geschilderd hek om een veldje met gras en struiken. De struiken waren nu

allemaal dood. Ze hadden de winter niet overleefd, en hij zou ze er binnenkort eens uit moeten halen. En het gras... nou, dat gras was niets dan winterstro. Er groeide zelfs geen onkruid tussen.

Hij schrok van een donderslag. Puur, scherp, als een luide knal van metaal op metaal. De ramen van zijn huis rammelden, de planken van de veranda beefden en hij voelde de trilling bijna in zijn botten. Renald sprong achteruit. Die donderslag was dichtbij geweest, misschien zelfs wel op zijn land.

Hij wilde eigenlijk de schade in ogenschouw gaan nemen. Brand door een blikseminslag kon een man te gronde richten, zijn hele land in de as leggen. Hier in de Grenslanden waren zoveel dingen licht ontvlambaar: droog gras, droge dakspanen, droog zaad.

Maar de wolken waren nog ver weg. Er kon geen blikseminslag op zijn land zijn geweest. De zilver-met-zwarte donderkoppen rolden en kolkten, voedden en verteerden zichzelf.

Hij sloot zijn ogen en probeerde te bedaren door diep adem te halen. Had hij zich die donderklap ingebeeld? Was hij aan het door-draaien, zoals Gaffin altijd grapte?

Hij opende zijn ogen.

En de wolken waren bij hem, recht boven zijn huis. Het leek wel alsof ze plotseling naar voren waren gerold met de bedoeling toe te slaan terwijl hij even niet keek. Ze domineerden nu de hemel, zeilden in de verte in beide richtingen, massief en indrukwekkend. Bijna voelbaar drukte het gewicht ervan de lucht rondom Renald omlaag. Hij haalde een ademteug binnen die zwaar was van het plotselinge vocht en er verschenen zweetdruppeltjes op zijn voorhoofd.

Die wolken wervelden: zwarte en zilveren donderkoppen bevend van de witte flitsen. Ineens kolkten ze omlaag als de trechtersvoet van een wervelstorm en kwamen op hem af. Hij slaakte een kreet en stak zijn hand op, alsof hij zijn ogen van een schel licht wilde afschermen. Die duisternis. Die eindeloze, verstikkende duisternis. Die zou hem meenemen.

Hij wist het zeker.

Toen waren de wolken weg.

Zijn pijp viel met een zachte klik op de planken van de veranda en verbrande tobak dwarrelde over het trapje. Hij had niet gemerkt dat hij de pijp had losgelaten. Renald keek aarzelend naar de helderblauwe hemel en besepte dat hij voor niets was ineengekrompen.

De wolken waren terug aan de horizon, op wel veertig roeden afstand. Ze rommelden zachtjes.

Hij raapte zijn pijp op met een trillende hand vol ouderdomsvlekken en gelooid door vele jaren in de zon. Je ziet ze vliegen, Renald, hield hij zich voor. Je draait door, zo zeker als eieren eieren zijn.

Hij was onrustig vanwege de gewassen. Dat was het. Hoewel hij zich optimistisch uitliet in het bijzijn van de knechten, was het gewoon niet natuurlijk. Er had allang iets moeten opkomen. Hij bewerkte dit land al veertig jaar! Gerst had niet zo lang nodig om te ontkiemen. Hij mocht branden als het wel zo was. Wat was er tegenwoordig toch aan de hand met de wereld? Je kon er niet op rekenen dat planten ontkiemden, en nu bleven de wolken ook al niet waar ze thuis hoorden.

Hij zette zich ertoe weer in zijn stoel te gaan zitten, maar zijn benen trilden. Ik word oud, dat is het... dacht hij.

Hij had heel zijn leven op de boerderij gewerkt. Een boerenbedrijf leiden in de Grenslanden was niet eenvoudig, maar als je hard werkte kon je ook hier een voorspoedig leven leiden en sterke gewassen verbouwen. 'Een man krijgt evenveel geluk als hij zaden in de akker heeft,' had zijn vader altijd gezegd.

Nou, Renald was een van de welvarendste boeren in de streek. Hij had zo goed geboerd dat hij de twee hoeves naast die van zichzelf had kunnen kopen, en hij kon elke herfst met dertig wagens naar de markt. Hij had zes goede knechten om de akkers te ploegen en de hekken te repareren, hoewel hij alsnog elke dag zelf in de modder wroette om hun te laten zien hoe je het boerenwerk moest aanpakken. Je moest je niet lui laten maken door een beetje voorspoed.

Ja, hij had het land bewerkt en het land geleefd, zoals zijn vader altijd zei. Hij begreep de weerspatronen evengoed als ieder ander. Die wolken waren onnatuurlijk. Ze rommelden zachtjes, als een grommend dier in een donkere nacht. Wachtend. Loerend vanuit de nabijgelegen bossen.

Hij schrok van weer een donderslag die te dichtbij klonk. Waren die wolken veertig roeden weg? Had hij dat gedacht? Het leken er eerder tien, nu hij er eens goed naar keek.

'Doe niet zo mal,' gromde hij in zichzelf. Zijn eigen stem stelde hem gerust. Het was fijn om iets anders te horen dan dat gerommel en het kraken van de vensterluiken in de wind. Maar zou hij niet ook geluiden in het huis moeten horen, waar Auaine bezig was met het avondmaal?

'Je bent moe. Dat is alles. Moe.' Hij viste in zijn vestzak naar zijn tobaksbuidel.

Er kwam een licht gerommel van rechts. Aanvankelijk nam hij aan

dat het de donder was, maar dit gerommel klonk te knarsend, te regelmatig. Dat was geen donder. Het waren draaiende wielen. En inderdaad, een stukje oostwaarts kwam een grote ossenwagen over de Eendenheuvel. Renald had zelf die heuvel zijn naam gegeven. Elke goede heuvel had een naam nodig. De weg heette de Eendenweg, dus waarom zou de heuvel niet ook zo mogen heten? Hij boog zich naar voren in zijn stoel, negeerde nadrukkelijk de wolken terwijl hij naar de wagen tuurde en probeerde het gezicht van de menner te herkennen. Thulin? De smid? Waarom zat hij op een wagen die tot halverwege de hemel beladen was? Hij zou een nieuwe ploeg voor Renald maken!

Thulin was slank voor een smid, maar nog altijd tweemaal zo gespierd als de meeste boerenknechten. Hij had het donkere haar en de getinte huid van een Shienaraan en hield net als zij zijn gezicht gladgeschoren, maar hij droeg geen knot op zijn hoofd. Thulins familie mocht dan afstammen van Grenslandstrijders, hijzelf was gewoon een eenvoudige plattelander, net als ieder ander hier. Hij had een smidse in Eikenwater, vijf mijl oostwaarts. Renald en de smid hadden vele winteravonden in elkaars gezelschap doorgebracht en steen gespeeld.

Thulin was al wat ouder. Hoewel hij nog niet zoveel jaren had gezien als Renald, hadden de laatste paar winters Thulin ertoe aangezet om over zijn pensioen te beginnen. Smeden was geen beroep voor oude mannen. Al was boer zijn dat natuurlijk ook niet. Bestonden er eigenlijk wel beroepen voor oude mannen?

Thulins wagen naderde over de hard aangestampte aarden weg en kwam in de richting van het witte hek om Renalds tuin. Dat is vreemd, dacht Renald. Achter de wagen liep een rij dieren: vijf geiten en twee melkkoeien. Kratten met zwarte kippen erin waren aan de buitenkant van de wagen gebonden en het wagenbed zelf was volgestouwd met meubels, zakken en vaten.

Thulins jonge dochter Mirala zat naast hem op de bok, samen met zijn echtgenote, een goudharige vrouw uit het zuiden. Ze was al vijftientig jaar met Thulin getrouwd, maar Renald noemde Gallanha in gedachten nog steeds 'dat meisje uit het zuiden'.

Het hele gezin zat op de wagen, en ze hadden hun beste vee bij zich. Ze gingen overduidelijk weg. Maar waarheen? Op bezoek bij familie, misschien? Hij en Thulin hadden al geen steen meer gespeeld sinds... o, een week of drie. Er was niet veel tijd voor familiebezoek, want de lente kwam eraan en er moest binnenkort worden gezaaid. Iemand moest de ploegen repareren en de zeisen slijpen. Wie zou dat

doen als de smidse van Thulin koud was?

Renald stopte een prop tobak in zijn pijp terwijl Thulin de wagen inhield. De slanke, grijsharige smid gaf de leidsels aan zijn dochter en krom van de bok, en zijn voeten wierpen stofwolkjes op toen hij de grond raakte. Achter hem broeide nog steeds de verre storm.

Thulin duwde het poortje in het hek open en beende naar de veranda toe. Hij zag er verstrooid uit. Renald deed zijn mond open om hem te begroeten, maar Thulin was hem voor.

‘Ik heb mijn beste aambeeld in Gallanha’s oude aardbeienperkje begraven, Renald,’ zei de potige smid. ‘Je weet toch nog wel waar dat is? Ik heb er ook mijn beste gereedschap bij gestopt. Het zit goed ingevet in een stevige kist, die ik heb gevoerd om alles droog te houden. Dat zou de roest wel moeten weren, in ieder geval voorlopig.’

Renald deed zijn mond dicht en hield zijn halfvolle pijp in zijn hand. Als Thulin zijn aambeeld begraven had... nou, dan betekende dat dat hij voorlopig niet van plan was terug te komen. ‘Thulin, wat...’

‘Als ik niet terugkeer,’ zei Thulin met een blik naar het noorden, ‘wil jij dan mijn spullen opgraven en zorgen dat ze goed terecht komen? Verkoop ze aan iemand die erom geeft, Renald. Ik wil niet dat ze bij zomaar iemand terecht komen. Het heeft me twintig jaar gekost het allemaal te verzamelen, weet je.’

‘Maar Thulin!’ sputterde Renald. ‘Waar ga je naartoe?’

Thulin draaide zich weer naar hem om en legde zijn hand op het hek om de veranda, en zijn bruine ogen stonden somber. ‘Er komt een storm aan,’ zei hij. ‘En dus denk ik dat ik naar het noorden moet gaan.’

‘Storm?’ vroeg Renald. ‘Die aan de horizon, bedoel je? Thulin, het ziet er akelig uit – bloedvuur in mijn botten, het ziet er beslist akelig uit – maar je hoeft er toch niet voor weg te vluchten? We hebben wel eerder zwaar weer gehad.’

‘Niet zoals dit, oude vriend,’ zei Thulin. ‘Dit is niet het soort storm dat je negeert.’

‘Thulin?’ vroeg Renald. ‘Waar heb je het over?’

Voordat hij kon antwoorden, riep Gallanha van de bok van de wagen: ‘Heb je hem over de pannen verteld?’

‘O ja,’ zei Thulin. ‘Gallanha heeft die koperen pannen opgepoetst die je vrouw altijd zo mooi vond. Ze staan op de keukentafel op Auaine te wachten als ze ze wil hebben.’ Na die woorden knikte Thulin naar Renald en liep hij terug naar de wagen.

Renald bleef onthutst zitten. Thulin was altijd nogal bot geweest; hij

zei wat hij dacht en vervolgde zijn weg. Dat was een van de eigenschappen die Renald nu juist aan hem bevielen. Maar de smid kon soms ook door een gesprek heen rollen als een rotsblok door een kudde schapen, waardoor iedereen verdoofd achterbleef.

Renald krabbelde overeind, liet zijn pijp op de schommelstoel liggen en volgde Thulin door de tuin naar de wagen. Bloedvuur, dacht Renald toen hij opzij keek en het bruine gras en de dode struiken weer opmerkte.

Hij had zo hard gewerkt aan die tuin.

De smid controleerde of de kratten met kippen aan de zijkanten van zijn wagen stevig vastzaten. Renald haalde hem in en stak zijn hand uit, maar Gallanha leidde hem af.

‘Hier, Renald,’ zei ze vanaf de bok. ‘Pak aan.’ Ze stak een mandje met eieren uit, waarbij er een gouden haarlok aan haar knot ontsnapte. Renald pakte de mand aan. ‘Geef die maar aan Auaine. Ik weet dat jullie niet meer zoveel kippen hebben, na die vossen van afgelopen herfst.’

Renald keek in de mand met eieren. Sommige waren wit, andere bruin.

‘Ja, maar waar gaan jullie naartoe, Gallanha?’

‘Naar het noorden, mijn vriend,’ antwoordde Thulin. Hij liep langs en legde zijn hand op Renalds schouder. ‘Er zal zich daar wel een leger verzamelen, denk ik. Legers hebben altijd behoefte aan smeden.’

‘Alsjeblieft,’ zei Renald, gebarend met de eiermand. ‘Neem nog heel even de tijd. Auaine heeft net brood in de oven gestopt, zo’n dik honingbrood dat jullie zo lekker vinden. We kunnen dit bespreken bij een spelletje steen.’

Thulin aarzelde.

‘We kunnen beter gaan,’ zei Gallanha zachtjes. ‘De storm komt eraan.’

Thulin knikte. ‘Jij moet ook maar overwegen om naar het noorden te komen, Renald. Als je komt, breng dan alles mee wat je kunt.’ Hij zweeg even. ‘Je bent handig genoeg met het gereedschap dat je hier hebt om een beetje metaalwerk te doen, dus pak je beste zeisen en maak er paalwapens van. Je twee beste zeisen; ga niet rommelen met tweede of derde keus. Pak je beste, want dat is het wapen dat je zult gebruiken.’

Renald fronste zijn voorhoofd. ‘Hoe weet je dat er een leger zal zijn? Thulin, mijn ziel mag branden, ik ben geen soldaat!’

Thulin sprak verder alsof hij hem niet had gehoord. ‘Met een paal-

wapen kun je iemand van een paard trekken en doodsteken. En nu ik erover nadenk, misschien moet je van de derde keus maar een paar zwaarden maken.’

‘Wat weet ik van zwaarden maken? Of van ermee vechten, wat dat aangaat?’

‘Dat kun je leren,’ zei Thulin, en hij wendde zich naar het noorden. ‘Iedereen zal nodig zijn, Renald. Iedereen. Ze komen naar ons toe.’ Hij keek om naar Renald. ‘Een zwaard is echt niet zo moeilijk te maken. Je pakt een zeisblad en slaat het recht, dan zet je er een stuk hout aan als handbescherming, zodat de kling van je vijand niet omhoog kan glijden en in je hand kan hakken. Je kunt waarschijnlijk wel toe met dingen die je al hebt.’

Renald knipperde met zijn ogen. Hij was opgehouden met vragen stellen, maar hij kon niet ophouden ze te denken. Ze verdrongen zich in zijn hoofd als vee dat zich allemaal tegelijk door een hek probeert te persen.

‘Neem al je dieren mee, Renald,’ zei Thulin. ‘Je kunt ze opeten – of je mannen eten ze op – en de melk komt ook van pas. En zo niet, dan kun je ruilen met anderen voor rund- of schapenvlees. Voedsel zal schaars zijn nu alles zo snel bederft en de wintervoorraden bijna op zijn. Neem alles mee wat je hebt. Gedroogde bonen, gedroogd fruit, alles.’

Renald leunde achterover tegen het tuinhok. Hij voelde zich zwak en slap. Uiteindelijk wist hij nog één vraag uit te brengen. ‘Waarom?’ Thulin weifelde even, maar toen stapte hij bij de wagen weg en legde zijn hand weer op Renalds schouder. ‘Het spijt me dat ik zo kortaf ben. Ik... nou, je weet hoe ik ben met woorden, Renald. Ik weet niet wat die storm is, maar ik weet wél wat hij betekent. Ik heb nog nooit een zwaard vastgehouden, maar mijn vader heeft in de Aieloorlog gevochten, en ik ben een Grenslander. Die storm betekent dat het einde nadert, Renald. We moeten erbij zijn als het zover is.’ Hij zweeg even, draaide zich om en keek naar het noorden, bekeek die samenpakkende wolken zoals een boerenknecht zou kijken naar een gifslang die hij midden op een akker aantreft. ‘Het Licht beware ons, mijn vriend. We moeten erbij zijn.’

Met die woorden trok hij zijn hand terug en klom weer op de bok. Renald keek toe terwijl ze rustig de ossen in beweging zetten en naar het noorden wegreden. Hij keek hen een hele tijd na, met een verdoofd gevoel.

In de verte knalde de donder als het geluid van een zweep die tegen de heuvels zwiepte.

De deur van de boerderij ging open en dicht. Auaine kwam naar hem toe, haar grijze haar in een knot. Het had die kleur al jaren, want ze was vroeg grijs geworden, en Renald had het altijd mooi gevonden. Meer zilver dan grijs. Net als de wolken.

‘Was dat Thulin?’ vroeg Auaine, kijkend naar het stof dat werd opgeworpen door de wagen in de verte. Een enkele zwarte kippenveer dwarrelde over de weg.

‘Ja.’

‘En hij bleef niet eens even kletsen?’

Renald schudde zijn hoofd.

‘O, maar Gallanha heeft eieren gestuurd!’ Ze pakte de mand en begon de eieren te verplaatsen naar haar schort om ze mee naar binnen te nemen. ‘Ze is zo’n lieverd. Laat de mand maar hier op de grond staan; ze stuurt vast iemand om hem op te halen.’

Renald bleef naar het noorden staren.

‘Renald?’ vroeg Auaine. ‘Wat heb je, ouwe doezelaar?’

‘Ze heeft haar pannen voor je gepoetst,’ zei hij. ‘Die koperen. Ze staan bij haar op de keukentafel. Je mag ze hebben, als je wilt.’

Auaine zweeg. Toen hoorde ze het scherpe gerommel en keek over zijn schouder. Ze liet haar schort slap hangen en de eieren glipten eruit, vielen op de grond en braken.

Met een heel kalme stem vroeg Auaine: ‘Heeft ze verder nog iets gezegd?’

Hij krabde op zijn hoofd, waar niet meer veel haar op zat. ‘Ze zei dat de storm eraan kwam en dat ze naar het noorden gingen. Thulin vond dat wij ook moesten gaan.’

Ze bleven nog even staan. Auaine trok de rand van haar schort omhoog en redde het merendeel van de eieren. Ze keek niet naar de eieren die al waren gevallen. Ze staarde alleen maar naar het noorden. Renald draaide zich om. De stormwolken waren weer naar voren gesprongen en leken donkerder te zijn geworden.

‘Ik denk dat we naar ze moeten luisteren, Renald,’ zei Auaine. ‘Ik... Ik zal gaan inpakken wat we uit het huis moeten meenemen. Ga jij achterom en roep de mannen bij elkaar. Hebben ze gezegd hoe lang ze wegbleven?’

‘Nee,’ antwoordde hij. ‘Ze vertelden niet eens echt waarom. Alleen dat we naar het noorden moeten voor de storm. En... dat dit het einde is.’

Auaine haalde scherp adem. ‘Nou, ga jij de mannen maar op de hoogte stellen. Ik zorg wel voor het huis.’

Ze draafde naar binnen, en Renald wendde zich met moeite af van

de storm. Hij liep om het huis naar het erf en riep de boerenknechten bijeen. Het was een potig stel: goede mannen, stuk voor stuk. Zijn eigen zoons hadden hun geluk elders gezocht, maar deze zes arbeiders stonden hem bijna even na als zoons. Merk, Favidan, Rin nin, Veshir en Adamad kwamen om hem heen staan. Nog altijd met een verdoofd gevoel liet Renald twee van hen de dieren bijendrijven en twee anderen de granen en het proviand inpakken dat ze nog over hadden van de winter. De laatste stuurde hij naar het dorp om Geleni te gaan halen, die nieuw zaad was gaan kopen voor het geval de aanplant gewoon niet wilde groeien doordat hun eigen zaad ondeugdelijk was.

De vijf mannen verspreidden zich. Renald bleef nog even op het erf staan en liep toen de schuur in om zijn lichtgewicht oven te halen en die in het zonlicht te slepen. Het was niet alleen een aambeeld, maar een volledige smidsoven van kleine afmetingen, zodat hij eenvoudig verplaatsbaar was. Renald had er wielen onder gezet, want je kon in een schuur niet met een oven werken. Al dat stof kon vlamvatten. Hij sleepte hem aan de handvatten naar buiten en rolde hem naar het stevige, gemetselde tuinhuisje aan de zijkant van het erf, waar hij indien nodig kleine reparaties kon uitvoeren.

Een uur later was het vuur goed opgestookt. Hij was niet zo bedreven als Thulin, maar hij had van zijn vader geleerd dat het veel kon schelen als je in staat was zelf een beetje smeedwerk te doen. Soms had je gewoon geen tijd om helemaal naar het dorp en weer terug te rijden alleen om een gebroken scharnier te laten repareren.

De wolken waren er nog steeds. Hij probeerde er niet naar te kijken terwijl hij de schuur in liep. Die wolken waren net ogen, meeglurend over zijn schouder.

Door spleten in de muur van de schuur kwam licht binnen, dat op het stof en stro viel. Hij had het gebouwtje hier een jaar of vijftwintig geleden zelf neergezet. Al tijden nam hij zich voor om een paar kromgetrokken dakplanken te vervangen, maar nu was daar geen tijd meer voor.

Bij de muur waar het gereedschap hing reikte hij naar zijn op twee na beste zeis, maar toen trok hij zijn hand terug. Hij haalde diep adem en pakte de beste zeis van de haak. Daarmee liep hij terug naar de oven en kapte het handvat eraf.

Terwijl hij het hout aan de kant smeed, kwam Veshir – zijn oudste knecht – aanlopen met een paar geiten aan een touw. Toen Veshir het zeisblad op het aambeeld zag liggen, betrok zijn gezicht. Hij bond de geiten aan een paaltje en liep naar Renald toe, maar hij zei niets.

Hoe maakte je een paalwapen? Thulin had gezegd dat je er een man mee van een paard kon trekken. Nou, dan zou hij de steel moeten vervangen door een langere, rechte schacht van essenhout. Het geflensde uiteinde van de schacht moest uitsteken voorbij de hiel van het blad, tot een ruwe speerpunt omgevormd en bekleed met een stuk tin voor de sterkte. En dan moest hij het blad verhitten en de teen ongeveer halverwege ombuigen, zodat hij een haak kreeg waarmee je iemand van zijn paard kon trekken en hem misschien tegelijkertijd kon verwonden. Hij schoof het blad in de gloeiende kolen om het te verhitten en bond zijn schort voor.

Veshir bleef nog even staan kijken. Uiteindelijk stapte hij naar voren en pakte Renald bij zijn arm. ‘Renald, wat gaan we doen?’

Renald schudde zijn arm los. ‘We gaan naar het noorden. De storm komt eraan en we gaan naar het noorden.’

‘Gaan we naar het noorden, alleen vanwege een storm? Dat is waanzin!’

Dat was bijna hetzelfde als wat Renald tegen Thulin had gezegd. In de verte klonk gerommel.

Thulin had gelijk. De gewassen... de hemel... het voedsel dat zomaar ineens bedierf. Zelfs voordat hij met Thulin had gesproken, had Renald het eigenlijk al geweten. Diep vanbinnen had hij het geweten. Deze storm zou niet voorbijdrijven en verdwijnen. Ze moesten hem tegemoet treden.

‘Veshir,’ zei Renald, die zich weer op zijn werk richtte, ‘hoe lang werk je nu al op deze boerderij? Vijftien jaar? Jij bent de eerste man die ik aannam. Hoe heb ik jou en je kameraden behandeld?’

‘Je hebt ons altijd goed behandeld,’ zei Veshir. ‘Maar ik mag branden, Renald, je hebt nog nooit besloten de boerderij achter te laten! Die gewassen vergaan tot stof als we weggaan. Dit is geen zuidelijke natte grond. We kunnen toch niet zomaar vertrekken?’

‘Nou,’ zei Renald, ‘als we niet gaan, dan zal het niet uitmaken of we hebben gepland of niet.’

Veshir fronste zijn voorhoofd.

‘Jongen,’ zei Renald, ‘je doet wat ik zeg, en meer wil ik er niet over horen. Ga de rest van het vee halen.’

Veshir beende weg, maar hij deed wat hem gezegd werd. Hij was een goede man, al was hij een beetje een heethoofd.

Toen het metaal wit opgloeide, trok Renald het zeisblad uit de kolen. Hij legde het op het kleine aambeeld en sloeg op het knobbelige verbindingsstuk tussen de hiel en de baard om het te pletten. Het geluid van zijn hamer op het metaal klonk luider dan eigenlijk had

gemoeten. Het galmde als de knetterende donder, en de geluiden vermengden zich met elkaar. Alsof elke klap van de hamer zelf een stukje van de storm was.

Terwijl hij werkte, leek het gegalm woorden te vormen. Alsof er iemand in zijn achterhoofd mompelde. Steeds dezelfde zin: De storm komt. De storm komt...

Hij bleef hameren, behield de rand van de zeis maar sloeg het blad recht en maakte een haak aan het uiteinde. Hij wist nog steeds niet waarom, maar dat maakte niet uit.

De storm kwam eraan en hij moest voorbereid zijn.

Terwijl de krombenige soldaten het in een deken gewikkelde lichaam van Tanera over een zadel legden, moest Falendre strijden tegen de neiging om weer te gaan huilen of over te geven. Zij was de oudste, en ze moest zich enigszins in de hand houden als ze wilde dat de vier andere sul'dam die het hadden overleefd dat ook deden. Ze probeerde zich voor te houden dat ze wel erger had meegemaakt, veldslagen had gezien waarin wel meer dan één sul'dam was gesneuveld, meer dan één damane. Dat deed haar echter bijna weer denken aan hoe Tanera en Miri aan hun einde waren gekomen, en haar geest deinsde ervoor terug.

Nenci, de damane die ineengedoken naast haar stond, jammerde toen Falendre over haar hoofd streekte en geruststelling door de a'dam probeerde te sturen. Vaak werkte het, maar vandaag niet zo goed. Falendre was zelf te onrustig. Kon ze maar vergeten dat de damane was afgeschermd, en door wie. Door wat. Nenci kermde zachtjes.

'Dus je levert de boodschap af zoals ik je heb opgedragen?' vroeg een man achter haar.

Nee, niet zomaar een man. Zijn stem bracht het zuur in haar maag in beweging. Ze dwong zichzelf om te draaien en in die kille, harde ogen te kijken. De kleur ervan veranderde mee met de stand van zijn hoofd: nu eens blauw, dan weer grijs, maar steeds hard als gepolijste edelstenen. Ze had vele harde mannen gekend, maar nog nooit iemand die zo hard was dat hij, toen hij zijn hand kwijtraakte, die even later oprapte alsof hij een handschoen was verloren. Ze maakte een vormelijke buiging en gaf een rukje aan de a'dam, zodat Nenci hetzelfde deed. Tot dusver waren ze als gevangenen naar omstandigheden goed behandeld, ze hadden zelfs water gekregen om zich te wassen, en het was aannemelijk dat ze niet veel langer gevangenen zouden blijven. Maar bij deze man wist je nooit waardoor dat